

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Miljøvernavdelinga

**Forvaltingsplan for
Lomstjønna naturreservat
Sandøy kommune**

Rapport 2010:08

Framsdebildet viser flyfoto over delar av Lomstjønna naturreservat. *Foto: Øivind Leren*

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset
6404 MOLDE
www.fylkesmannen.no

Rapport nr:

2010:08

Dato:

25. oktober 2010

Tittel:

FORVALTINGSPLAN FOR LOMSTJØNNA NATURRESERVAT

Forfatter:

Åsmund Skålvik, miljøvernavdelinga, Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Godkjenningsvedtak:

Forvaltingsplanen er godkjend av Direktoratet for naturforvaltning den 27.09.2010 i sak 2010/7296. Forvaltingsplanen for Lomstjønna naturreservat er med dette godkjend med heimel i DN sitt rundskriv november 2001, revidert februar 2010. "Forvaltning av verneforskrifter".

Referat:

Lomstjønna naturreservat vart verna i 1988 som ein del av verneplan for våtmark i Møre og Romsdal. Formålet med vernet var å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv. I 1996 vart Lomstjønna naturreservat i tillegg tatt opp på den internasjonale lista over Ramsarområde som ein del av Harøy våtmarkssystem. Ramsarkonvensjonen av 1971 er ein internasjonal avtale med formål å ta vare på viktige våtmarkssystem. Norge har slutta seg til denne konvensjonen.

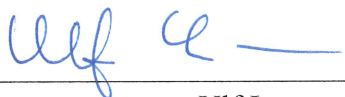
Naturreservatet utgjer Lomstjønna med tilgrensande småtjern, omkransa av ei stor oseaanisk nedbørsmyr. Reservatet har potensiale for eit rikt fugleliv og saman med myrområda rundt reservatet er dette eit av dei største inntakte myrområda i regionen. Utfordringane framover vert å halde landskapet ope og å unngå spreiring av framande treslag i dette myrkomplekset.

Forvaltingsplanen med tilhøyrande bevaringsmål og tiltak bør reviderast minst kvart 10. år.

Emneord:

Ramsar, naturvern, forvaltingsmål, bevaringsmål, vegetasjon, fugl, myr, biologisk mangfald.

ISBN (Pdf utgåve) 978-82-7430-188-7
ISBN (Papir utgåve) 978-82-7430-187-0
ISSN 0801-9363

Ulf Lucasen
Seksjonssjef

Per Fredrik Brun
Direktør miljøvernavdelinga

FORORD

Lomstjønna naturreservat vart oppretta ved kongelig resolusjon av 27. mai 1988 som del av verneplan for våtmark i Møre og Romsdal. Lomstjønna naturreservat vart òg gitt status som Ramsarområde 19.03.1996. som del av Harøy våtmarkssystem. Lomstjønna naturreservat med sine vatn og småtjern i ei stor samanhengande oseanisk nedbørsmyr er ein viktig del av det som vert omtala som Harøy våtmarkssystem. Møre og Romsdal starta i 2009 opp ei satsing på å få utarbeid fleire forvaltingsplanar over prioriterte verneområde. Denne planen er eit resultat av den satsinga.

Målet med forvaltingsplanen er å skildre dei naturfaglege verneverdiane i området og kva tiltak og skjøtsel som trengs for å ta vare på desse. Planen skal òg avklare ulike brukargrupper sine interesser i verneområdet og deira forhold til forskrifter og anna regelverk. Ein har ved utarbeiding av planen prøvd å tenkje på kven som blir brukarar av planen ved å gjere den så kort og konkret som mogleg. Då dette er 1. generasjon forvaltingsplan må ein ta høgde for revisjon etter å ha prøvd planen i praksis nokre år.

Planen er utarbeidd av Åsmund Skålvik ved fylkesmannens kontor, for midlar Direktoratet for naturforvaltning har stilt til rådvelde.

Molde 25.10.2010

Per Fredrik Brun
Miljøvernavinga

Innhald

1	INNLEIING	4
2	NATURGRUNNLAGET	5
2.1	Områdeskildring	6
2.2	Eigedomsforhold	6
2.3	Brukshistorie.....	6
2.4	Naturfaglege verdiar	7
2.5	Bevaringsmål	9
3	BRUKARINTERESSER	14
3.1	Verneforskrifta og brukarinteresser	14
3.2	Primærnæring – jordbruk og skogbruk.....	14
3.3	Jakt, fiske og rekreasjon	15
3.5	Undervisning og forskning	17
4	FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK.....	17
4.1	Skjøtsel og forvaltningstiltak.....	17
4.2	Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar	18
4.3	Informasjon og tilrettelegging	18
4.4	Oppsyn.....	19
5	SAKSHANDSAMING	19
5.1	Forvaltingsstyresmakt.....	19
5.2	Lovverk, føringar og forvaltning	20
6	PERIODEN FORVALTINGSPLANEN GJELD	22
7	KJELDER	23

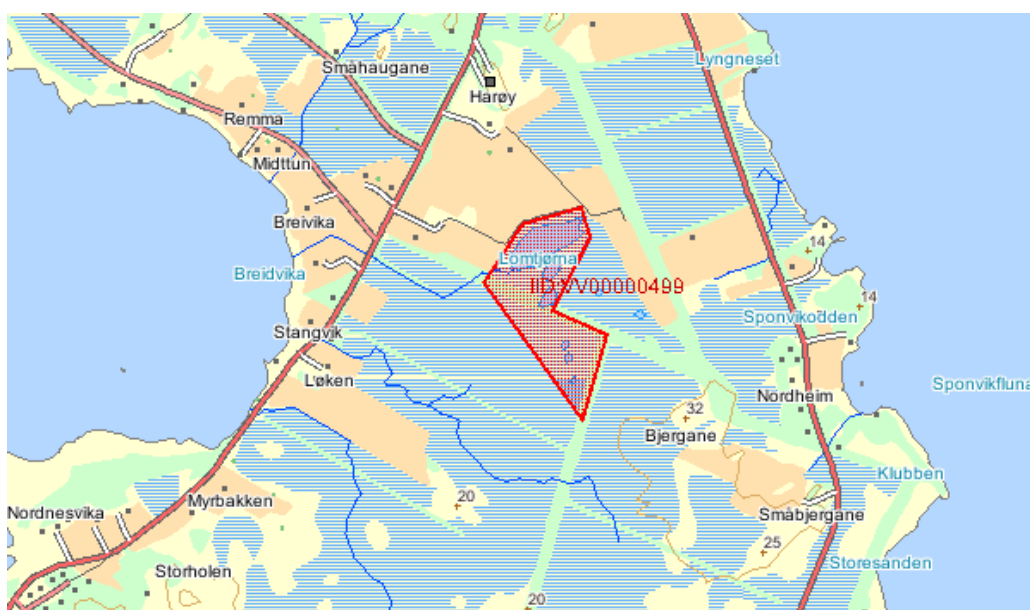
Vedlegg

1. Verneforskrifta for Lomstjønna NR
2. Temakart over Lomstjønna NR
3. Flyfoto over Lomstjønna NR
4. Vegetasjonskart
5. Planteartar Lomstjønna NR
6. Fugleartar Lomstjønna NR
7. Skjøtselstiltak
8. Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS).
9. Saksbehandling av planen

1 INNLEIING

Lomstjønna naturreservat vart oppretta ved kongeleg resolusjon av 27. mai 1988. Formålet med fredinga er; ”å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv”. Fylkesmannen i Møre og Romsdal er forvaltingsstyresmakt for naturreservatet. Dette er den første forvaltingsplanen som er utarbeidd for reservatet.

Sandøy kommune med øyar, holmar og skjer og med tilgrensande sjøområde vert i mange høve omtala som Harøy våtmarkssystem. Dette fordi heile våtmarkssystemet på og kring øya er særleg viktig for overvintrande og trekkande vassfugl, men og som hekkelokalitetar til fleire artar. Lomstjønna og områda rundt er ein del av dette våtmarkssystemet.

Figur 1 Kart over delar av Harøya med Lomstjønna naturreservat skravert rødt midt i bilde.

Forvaltingsplanen for Lomstjønna naturreservat skal vere eit praktisk hjelpemiddel for å oppretthalde og fremje verneformålet i samsvar med verneforskrifta. Han skal sikre ei einsarta forvaltning av verneområdet ved å gje konkrete retningslinjer for mellom anna bruk, informasjon, skjøtsel og saksbehandling. Planen skal gje ei samla skildring og dokumentasjon av natur- og bruksinteresser innafør området og om det er spesielle forhold som trugar eller kan truge verneverdiane. Planen er ikkje juridisk bindande, men gir retningslinjer for forvaltninga av området, og han skal synleggjere ansvarsforhold og forvaltingsstyresmakt. I naturreservatet er både planter og vilt freda, og det skal ikkje settast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet.

Forvaltingsplanen for Lomstjønna naturreservat er delt i to hovuddelar; den første delen (kap 1-3) gir ei skildring av naturforholda, brukarinteresser og forvaltingsmål, den andre delen (kap 4-6) omhandlar forvaltingsmessige oppgåver og tiltak. Her blir det gitt ei skildring av føreslåtte tiltak og kven som er ansvarleg for dei ulike tiltaka.

Ramsarkonvensjonen

I tillegg til å vere verna som naturreservat etter Naturmangfaldslova (NML) har Lomstjønna også status som Ramsarområde. Ramsarkonvensjonen er ein internasjonal avtale som vart inngått den 02.02.1971. Konvensjonen har som mål å ta vare på viktige våtmarkssystem for planter, fugle- og dyreliv. Lomstjønna og tre andre verna våtmarksområde i Sandøy kommune vart med på Ramsarlista den 19.03.1996 som ein del av Harøy våtmarkssystem. Som eit av 159 land som har signert avtalen har Norge som medlemsland av Ramsarkonvensjonen forplikta seg til å gi desse områda internasjonal status som særleg viktige våtmarksområde. I fastlandsdelen av Norge er det i dag 32 verna område med Ramsarstatus, pluss 5 område på Svalbard.

For å verte klassifisert som eit Ramsarområde må området oppfylje gitte kriterium. Lomstjønna kjem inn under kriteriet nr. 1 som lyder slik: Representative, sjeldne eller unike eksemplar på naturleg eller nær-naturleg våtmarkssystem innanfor den aktuelle biogeografiske region.

Sjå elles vedlegg nr. 8 ”Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS).

Ramsarkonvensjonen har i dag tre hovudpilarar:

- Å forvalte internasjonalt viktige våtmarksområde (Ramsarområder) slik at dei økologiske funksjonane (”ecological character”) kan oppretthaldast.
- Å sørge for fornuftig (bærekraftig) bruk (”wise use”) av våtmarker generelt i forvaltning og arealplanlegging, herunder kartlegge og gjennomføre verneplanar for våtmarker.
- Delta i internasjonale samarbeid om våtmarker

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil prioritere skjøtselstiltak i Lomstjønna og dei andre verna områda dersom det er nødvendig for å oppretthalde eller forbetre verneformålet. Då Norge har teke på seg eit særskild internasjonalt ansvar for dei verna områda som utgjer Harøy våtmarkssystem vil Fylkesmannen i Møre og Romsdal oppmode Sandøy kommune og grunneigarane til å vise varsemnd også i randsona utanfor desse verna områda. Ein syner her i tillegg til NML § 49 (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde) og PBL §11-8 omsynssoner og §12-6 omsynssoner i reguleringsplan.

2 NATURGRUNNLAGET

Verneforma naturreservat etter NML § 37.

Som naturreservat kan vernast område som mellom anna inneheld truga, sjeldan eller sårbar natur, representerar ein bestemt naturtype eller på anna måte er særleg viktig for det biologiske mangfald. Naturreservat er den strengaste forma for områdevern etter naturmangfaldlova når det gjeld inngrep og aktivitet.

2.1 Områdeskildring

Lomstjønna naturreservat dekker eit areal på 105 dekar. Av dette er 71 dekar myr, 17 dekar planta skog på myr og 23 dekar open vassflate. Kvartærgeologisk er det torv og myr som dominerer.

Figur 2 Møre og Romsdal fylke si informasjonstavle ved Lomstjønna. Foto:Asbjørn Børset

Området er ei rein nedbørsmyr og kan truleg klassifiserast som ei atlantisk høgmyr. Dette er eit flat og einsarta fattigmyrsområde med eit litt større vatn og fleire små tjern. Lokaliteten ligg i eit større hei- og myrlandskap, og utgjer ein representativ del av denne landskapstypen på øya. Området er lett tilgjengeleg og vil derfor kunne nyttast til både rekreasjon og undervisning.

Sandøy kommune har ikkje kommuneplan som klassifiserer arealbruken, men areal som omkransar verneområde er delvis dyrka mark i nord og delvis myr/lyngmark i sør.

2.2 Eigedomsforhold

I følgje verneforskrifta omfattar Lomstjønna naturreservat følgjande Gnr/Bnr: 10/73, 10/74, 10/75, 10/76, 10/77, 10/78, 10/79, 10/80, 10/81, 13/3, 13/11, 13/12 og 14/1. Oppdatert informasjon frå siste utgåve av digitalt eigendomskart viser at reservatet omfattar areal frå desse Gnr/Bnr: 10/73, 10/82, 10/89, 13/3, 13/11 og 13/12. Vi tek atterhald om at det kan vere feil i eigendomskartet som vi har lagt til grunn.

2.3 Brukshistorie

Ein har lite informasjon om den historiske bruken av dette arealet. I følgje munnleg informasjon frå den eine grunneigaren er det ikkje kjent beitebruk i området. Areala er for fuktig/sumpaktig til beiting av storfe. I austre delar av verneområdet er det restar etter torvuttak. Det er restar etter ei rørgate frå den nest sørlegaste dammen og vestover i landskapet. Det er ingenting som tyde på at denne er i bruk i dag. Til rekreasjon har Lomstjønna vore nytta opp gjennom tidene til å gå på skøyter i barfrostperiodar om vinteren.

2.4 *Naturfaglege verdiar*

Den naturfaglege informasjonen her er stort sett henta frå forarbeida til vernet. Men også munnleg informasjon frå fagfolk og andre med lokalkunnskap. Ein har og henta naturfagleg informasjon på internettsidane; artsdatabanken.no og direktoratet for naturforvaltning sin naturbase.no.

Fugle- og dyreliv

I 1976 kom Alv Ottar Folkestad med kommunevise rapportar av interesse for naturvern i fylket. Dette er den første samla framstilling av verdifull natur i kommunen med vekt på viktige fugleområde. For fuglelivet er Lomstjønnna særleg av interesse som hekkelokalitet for fugleartar tilknytte den opne, myrlendte kystheia, som grågås, heilo, spover og måsefugl. Dessutan er tønna og dammane hekkeplass for enkelte andearter. Tidlegare veit vi at også meir spesielle våtmarksarter som svømmesnipe og lappspurv hekka her. Verneområdet er eit av få område på Harøya med ferskvassdammar av betydning. Samtidig som det utgjer ein representativ del av ein av dei dominerande naturtypene på øya, er området ein viktig del av våtmarkssystema på Herøy.

Tilstand og truslar

Systematiske data over enkeltartar er noko mangelfulle. Lomstjønnna har verken innløp eller utløp, derfor går vi ut frå at det ikkje er fisk i Lomstjønnna. Dette stemmer òg med informasjon frå folk som bur i området. Det er heller ikkje ønskjeleg med fisk i nokon av tjerna/dammane i reservatet. Utsetting av fisk vil redusere tilgangen av insekt i tjerna/dammane i reservatet. Mange fugleartar har krav om ope landskap for å beite/hekke. Høge tre vil såleis gjere at desse artane skyr områda. Leplantingane kan derfor utgjere ein trussel dess høgare trea vert. Moglege truslar mot fuglebestandane kan vere komplekse og variere frå art til art. Mest sannsynleg ligg dei største negative påverknadane /truslane langt utanfor verneområdet sine grenser.

Vegetasjon

Den første skriftlege skildring av Sandøy-naturen er frå siste halvdel av 1700-tallet. H.P.Schnitler etterlet seg eit manus som Romsdal Sogelag gav ut i 1974. Her skildrast m.a. dikesvineblom. Etter det er vegetasjonen i Sandøy kommune skildra av fleire opp gjennom tidene, så der er gode registreringa på plantelivet. Rundt Lomstjønnna er vegetasjonen særskild fattig (nedbørsmyr) og pregast av røsslyng, torvull og bjønnskjegg samt nokre andre lyngartar. Mellom Lomstjønnna og tønna rett sør for dette er det eit parti med fuktenglignande vegetasjon. Her finn ein m.a. englodnegras, rød jonsokblom, slåttestarr og skjørbuksurt. Skjørbuksurt kan tyde på at område er oppgjødsla av fugl. Lomstjønnna og dei andre dammane verkar rike på humus. Kysttjønnaks og flotgras vart funne i den nest sørlegaste dammen. Eit par av dammane har og litt sumpvegetasjon med bukkeblad og krypsiv i små bukter langs kantane.

Figur 3: Dreneringseffekt av grøft rett utom verneområdet, med leplanting i bakgrunnen. Foto: Åsmund Skålvik

Det er i sum få planteartar i dette verneområdet, men dette er heilt normalt for denne typen myr. Det er ikkje registrert regionalt trua eller sjeldne planteartar i verneområdet.

Registrerte vegetasjonstypar Lomstjønna naturreservat. Viser her til Tore Frøland sin rapport 2007:01. Symbol etter E. Fremstad 1997.

Symbol på kart	Vegetasjonstype	Forekomst i MR. (Gaarder & Jordal 2003)	Kommentarer
J2/J3	Nedbørsmyr (ombrotrofe), tue og fastmattemyr.	Sjelden	Store sammenhengende oseaniske teppemyrar er sjeldne i Møre og Romsdal.
P2	Flytebladvegetasjon	Vanlig	
O3	Elvesnelle-starr-sumpa	Vanlig	Kantvegetasjon i 2 av dei små tjørna.
X2	Fuglegjødsla kystvegetasjon		Sørsida av Lomstjønna

Tilstand og truslar

Den nordlege halvdelen av det verna området er omkransa av dreneringsgrøfter som kan føre til stagnasjon av den naturlege veksten i myra. Det går og ein traktorveg langs store delar av den nordlege delen av verneområdet, delar av eine vegen kryssar eit hjørne av reservatet. På utsida av traktorvegen er det dyrka mark. Ein sitkagranplanting deler verneområdet omtrent på midten. Den nest sørlegaste dammen har ei rørgate knytt til seg. Denne dammen verker noko nedtappa og med ustabil vasstand. Lomstjønna og vassdammane er oppgjødsla av måsar.

Ein av grunneigarane kunne fortelje at spesielt røsslyngen har vorte meir forveda dei siste åra. Dette veit ein ikkje sikkert grunnen til, men effekten av grøftene kan ha spelt ei rolle, saman med alderen på lyngen.

Sitkagran

Denne grana er det utanlandske treslaget som i størst utstrekning er planta i kyst-Norge, og plantefelta er svært vanlege heilt nord til Troms. Ho har stor spreingsevne og fortrenger annan vegetasjon. Trea kjennes på den blågrøne fargen på nålene og på den skjellete stammen. Ho er førebels ikkje kategorisert i Svartelista. Les meir på www.artsdatabanken.no.

Foto: Ragna Sortland

2.5 Bevaringsmål

”Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv”. Verneforskrifta kap. III

Verneforskrifta skal konkretiserast først og fremst gjennom forvaltingsmål og bevaringsmål for reservatet. Verneformålet viser i hovudsak til kva naturkvalitetar ein ønskjer å bevare i verneområdet. For kvar naturkvalitet er det definert eit bevaringsmål, sjå tabell 1. Det er viktig med kunnskap om området for å kunne forvalte det på ein langsiktig og god måte. Det er òg avgrensa kva erfaring som finst med bruk av bevaringsmål i norsk forvaltning, og det må derfor vere rom for å revidere bevaringsmåla når vi har meir kunnskap og erfaring om effekten av vern og skjøtsel i området. Forvaltingsplanen bør reviderast kvart tiande år. For Lomstjønna naturreservat er det lite nyare kunnskap for fugleartane og deira status. Men ut frå det vi veit har vi sett opp følgjande bevaringsmål innan naturkvaliteten atlantisk høgmyr.

I Norge sin oppfølging av pliktene etter Ramsarkonvensjonen er det å auke kunnskapen om dei enkelte områda spesielt omtala. (Nordisk Ministerråd 2004)

Uttrykk nytta i tabell 1.

Mål nr.

Bevaringsmåla er fortløpande nummerert. Desse nummera finn ein igjen på vedlagd kart over bevaringsmål.

Naturtype

Med naturtype forstår vi eit einsarta, avgrensa område i naturen som omfattar plante- og dyreliv og miljøfaktorar. Eit landskap med stor variasjon inneheld eit stort mangfald av naturtypar, som er levestad og livsmiljø for eit rikt artsmangfald.

Tilstandsvariabel

Med tilstandsvariabel forstår vi den eller dei eigenskapane ved naturtypen som bevaringsmålet er retta mot.

Bevaringsmål

Bevaringsmål er den tilstanden ein ønskjer at eit utval av naturkvalitetar i eit verneområde skal ha. Bevaringsmåla skal helst vere målbare, og kan eksempelvis presiserast gjennom mål for areal eller førekomst av bestemte artar

Overvaking

Med **overvaking** forstår vi å føre kontroll/oppsyn med at naturtypen er i den tilstand som er ønskjeleg for å oppfylle verneformålet best mogleg.

Tilstandsklasse

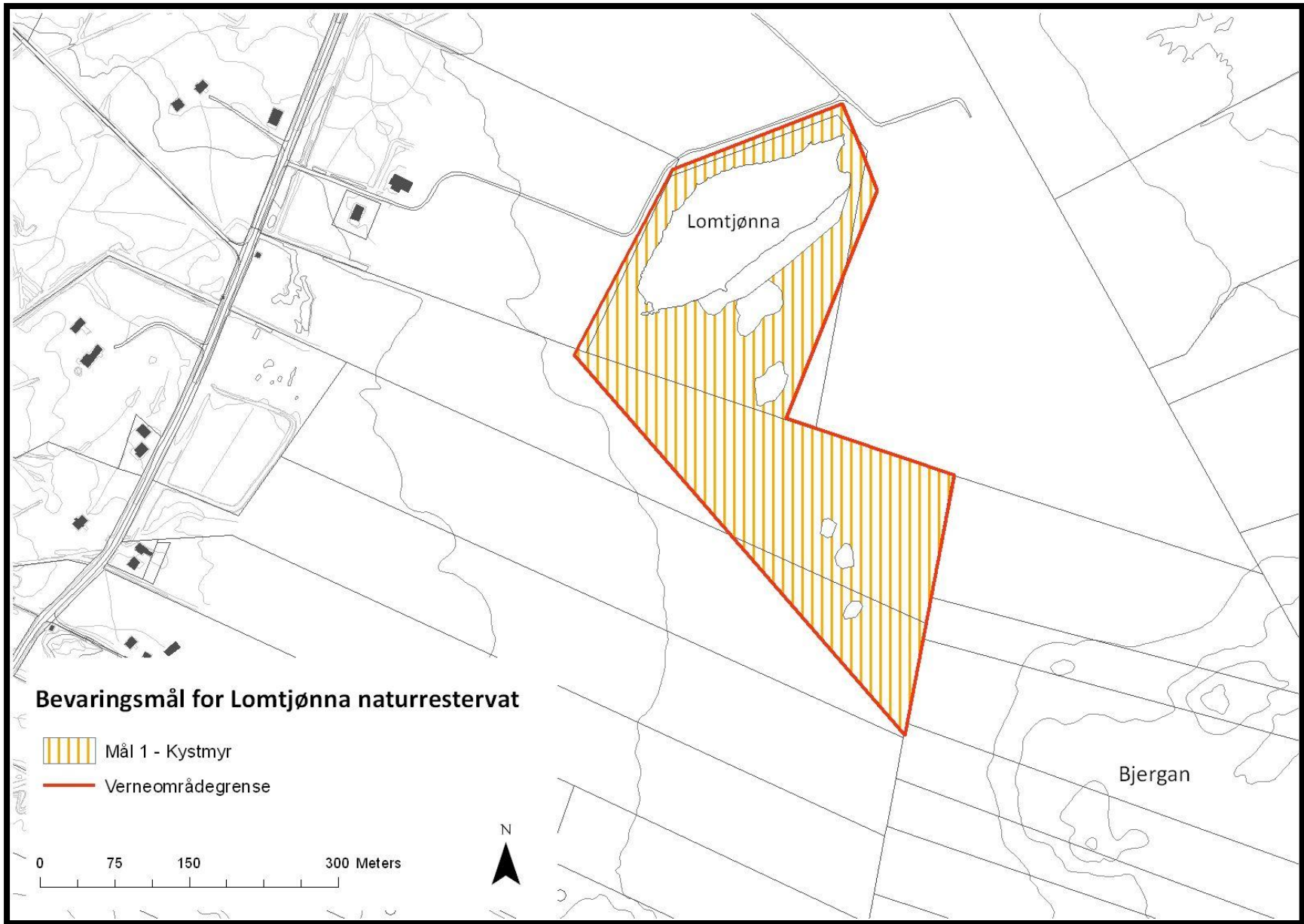
Tilstandsklasse er ein inndeling i god, middels og dårleg. Dette fortel oss i kva tilstand naturtypen er i.

Tiltak

Tiltak er det som er planlagt utført av praktisk arbeid for å få oppfylle bevaringsmålet.

Tabell 1: Oversikt over bevaringsmål og tiltak for Lomstjønna naturreservat, VV00000499.

Mål nr	Naturtype	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Tilstandsklasse	Overvaking	Tiltak
1	Kystmyr. Atlantisk høgmyr med opne vassflater.	Sitkagran og bergfuru	Få tilbake ei myr fri for framande artar.	Dårleg, >5% av arealet er dekkja av framande artar.	Jamleg kontroll av reservatet for å følgje tiltak, utviklig og konsekvensar av skjøtsel.	Fjerne framande treslag. Tiltaket skjer i samråd med SNO.

3 BRUKARINTERESSER

3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser

Verneforskrifta dannar grunnlag og rammer for kva aktivitetar som er tillate i Lomstjønnna naturreservat. I dette kapittelet vil verneforskrifta bli knytt mot ulike brukarinteresser. Heile verneforskrifta ligg som vedlegg nr. 1.

Det er særleg nokre kapittel i verneforskrifta som gir retningslinjer for forvaltinga. I kapittel IV går det fram kva for reglar som gjeld for reservatet, her er det opplista kva aktivitetar som ikkje er tillate innafør reservatet. I kapittel V er det omtala dei aktivitetane som er unntatt frå reglane i kapittel IV, mens det i kapittel VI går fram kva aktivitetar forvaltingsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad. Aktivitetar som er forbode gjennom forskriftene i kapittel IV, og som ikkje er nemnt i kapittel V eller VI er i utgangspunktet forbode. Fylkesmannen kan likevel gje dispensasjon frå verneforskriftene i enkelte tilfeller etter naturmangfaldlova (NML) § 48. Tolking av forskrifta er nærare omtala i kapittel 5. 2.

3.2 Primærnæring – jordbruk og skogbruk

Det er ingen direkte landbruksaktivitet innan sjølve verneområde. Men i nord og nordvest grensar verneområdet mot driftsvegar for dyrkamark. Ein driftsveg kryssar eit hjørne av reservatet. I samband med desse driftsvegane er det tatt opp grøfter. Desse grøftene kan ha ein indirekte drenerande effekt på vegetasjonen inn i verneområdet.

Figur 4: Vestre hjørne av reservatet med dreneringsgrøft rundt og vindmøller i bakgrunnen. *Foto: Åsmund Skålvik*

På 1960 – 70 talet var det stor aktivitet med leplantingar, spesielt av treslaga sitkagran og buskfuru. Spesielt sitkagrana er no opp mot 5 – 10 meter høg og set frø som spreier seg inn på verneområdet. Sitkagrana er derfor på sikt et treslag som kan true naturlege planteartar og

vegetasjonstypar. Det er registrert 17 dekar med leplanting inne i reservatet. I tillegg kjem leplantingar som grenser inn til reservatet.

Rammer og regelverk

I dei vedtekne forskriftene for Lomstjønna, kap. IV, nr 1. ein som lyder;

All vegetasjon i vatn og på land er freda mot all skade og øydelegging.

Småplantar av sitkagran kan på sikt øydeleggje naturleg vegetasjon i verneområde, og vil utgjere ein trussel mot leveområde til fuglane.

Verneføresegnene er ifølge kap. V, nr. 2 og 3 ikkje til hinder for;

Slått, beiting og anna etablert jordbruksdrift i eller inntil det freda området eller vedlikehald av grøfteutløp som er tekne tidlegare og som drenerer tilgrensa jord- og skogbruksareal, etter at forvaltningsmyndigheitene er varsla. Det verna arealet er av ein kvalitet som gjer jordbruksdrift som beite, inngjerding og slått lite sannsynleg. Dersom det likevel er ønskje om å setje opp gjerder må det søkjast om løyve etter NML § 48.

Nr. 4 opnar for uttak av sand til eige bruk. Dette punktet er ikkje aktuelt for Lomstjønna naturreservat.

Kap. V nr. 5 opnar for vedlikehald av vegar. Med vedlikehald forstår vi å oppretthalde dagens standard. Eventuell heving vegklasse eller annan utviding må det søkast dispensasjon om etter § 48 i NML. *Nr. 6 opnar for motorferdsel til lands i næringsføremål.* Ein kan ikkje sjå at dette er aktuelt for Lomstjønna naturreservat. Motorisert ferdsel er forbode i verneområdet.

Forvaltingsmål for primærnæringa

- Framande treslag som sitkagran og bergfuru er planta innafor vernegrensene, desse bør i så stor grad som mogleg fjernast. Dette arbeidet bør starte opp i løpet av 2010 i samarbeid med grunneigarane.

3.3 Jakt, fiske og rekreasjon

Det er usikkert i kva omfang det tidlegare har vore drive jakt innan verneområdet.

Verneføresegnene forbyr all form for jakt, fangst og bruk av skytevåpen. Arealet innan verneområdet kan reknast med ved tildeling av fellingsløyve på hjortedyr, men jakta må skje utanfor verneområdet. Det er i alle høve ikkje lov å setje ut fisk i tjørn og dammar i reservatet. I 2005 gav fylkesmannen løyve til å setje ut fisk i Lomstjønna, løyve gjaldt for 2005. Det vart då sett ut 20-30 fisk. Det er ikkje ønskeleg at det vert sett ut meir fisk i Lomstjønna.

Forvaltninga av naturreservatet aksepterer viktigheita av at befolkninga har tilgang på varierte rekreasjonsområde. Men det er og forvaltninga si plikt å prøve å samordne bruken av område på ein slik måte at verneformålet i størst mogleg grad blir oppfylt. Det er kome fram eit ønskje frå ein av grunneigarane om ein gangsti frå aust mot vest gjennom reservatet, omtrent der leplantinga går i dag. Etablering av ein gangsti må det søkjast om og behandlast etter § 48 i NML.

Rammer og regelverk

For naturreservatet gjeld følgjande reglar for jakt ifølgje forskriftene kap. IV, nr. 2; *Alt vilt, medrekna hi, reir og egg er freda mot all form for skade øydelegging og uturvande uroing. (jfr § 3 i viltlova). Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbode. Hundar må ikkje sleppast laus i reservatet. Utsetjing av vilt er ikkje tillate.* Vi gjer merksam på at § 3 i viltlova er erstatta av § 15 i NML.

I følgje forskriftene for verneområdet kap. V, nr. 8 *er jakt på villmink i samsvar med viltlova tillat.* Dette punktet opnar for bruk av skytevåpen på arten villmink. Men det vert oppmoda om å nytte feller og ikkje skytevåpen. Elles gjeld viltlova med forskrifter der verneføreskrifta ikkje er sterkare.

Det er ikkje ferdselsforbod i Lomstjønna naturreservat. Men unødig uroing av fuglelivet er tatt med i kap. IV nr. 2 og 3 i verneføresegnene. Dette dekkes og av § 3 i viltlova. Ein ser ikkje behovet i dag, men kap. VIII opnar for styring av ferdsel. *”Forvaltingsstyremakta kan fastsetje nærare reglar for ferdselen i området, dersom det er naudsynt for å oppfylle føremålet med fredinga.”* Elles gjeld friluftsløven med sine rettigheitar og pliktar i verneområde.

Figur 5 Lomstjønna og tjerna rundt som del av atlantisk høgmyr. Foto: Øivind Leren

Forvaltingsmål for jakt, fiske og rekreasjon

- Generelt skal fuglelivet uroast minst mogleg som følgje av ferdsel og ved behov skal ferdsel kanalisert bort frå dei mest sårbare områda.

3.5 Undervisning og forskning

Med unntak av ei informasjonstavle er det ikkje tilrettelagt for organisert informasjon, formidling og forskning. Men det er kvalitetar i området som eignar seg godt til undervisning på alle nivå i skuleverket. Aktuelle lokale skular til å nytte verneområdet er Harøy skule. Det skulle ligge til rette for å lage ulike undervisningsopplegg gjennom heile skuleåret i verneområdet.

Rammer og regelverk

Vi minner om forskrifta sitt kap. IV om at vegetasjonen er freda og at fugle og dyrelivet ikkje skal uroast. Det må vurderast i kvart enkelt tilfelle om aktiviteten må omsøkjast etter § 48 i NML.

Forvaltingsmål for undervisning og forskning

- Det kan leggest til rette for undervisning, formidling og forskning innafor verneområdet så sant dette ikkje går ut over verneformåla for reservatet.

4 FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK

4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak

Med skjøtsel meiner ein aktive tiltak på økologisk grunnlag som forvaltingsstyresmakta eller dei som er tildelt slik styresmakt set i gang for å ta vare på naturkvalitetane i området i samsvar med verneformålet. Heimel til skjøtselstiltak finn vi i verneforskrifta kap. VII og § 47 i NML. Som del av godkjend skjøtsel kan forvaltingsstyresmakta gje løyve til å nytta motoriserte kjøretøy innan reservatet.

Forvaltingsstyresmakta kan ikkje pålegge grunneigarar å utføre skjøtelsoppgåver, men nært samarbeid mellom forvaltingsstyresmakta og grunneigarane er viktig for å oppnå gode og heilskaplege resultat i verneområdet. Grunneigarane vil først få tilbod om å ta ut dei leplantingane som er aktuelle i reservatet. All skjøtsel skal skje i samarbeid med fylkesmannen og SNO. Gjennomføring av tiltak med omfattande aktivitet skal skje i perioden 1. juli til 31. mars.

Det er ønskeleg å ta ut plantingane av sitkagran i reservatet, og helst noko av leplantinga som grensar opp mot reservatet. Dette må i tilfelle skje så naturvennleg som mogleg, og den fysiske gjennomføringa må sette så lite spor som mogleg. Dette arbeidet vart starta opp vinteren 2010, og det er ønskeleg å halde fram med dette.

Skjøtselstiltak

- Fortsette arbeidet med å fjerne dei framande treslaga sitkagran og bergfuru i verneområdet .

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 7.

4.2 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar

Effektiv overvaking av naturkvalitetane krev kunnskap om verneverdiane og tilstanden til desse. Jamleg overvaking av naturkvalitetane er naudsynt for å kunne vurdere tilstand og behov for tiltak. Lomstjønnan naturreservat har tidlegare ikkje vore overvaka systematisk, og kunnskapen som finst om reservatet er usystematisk og til dels forelda.

Fylkesmannen har hovudansvaret for overvakinga av naturkvalitetane i det verna området. Statens naturoppsyn (SNO) vil i dei fleste tilfella stå for den praktiske gjennomføringa. Dette blir avklart årleg. SNO rapporterar til fylkesmannen når det er behov for det, og minst ein gong kvart år. Utvikling og tilstanden til bevaringsmåla skal evaluerast av fylkesmannen og tiltak setjast inn om naudsynt.

Overvakingstiltak

- Forvaltninga har som mål å få ein oppgradert status over enkeltartar og fuglepopulasjonar innan verneområdet.
- Overvakinga skal gi kunnskap om korleis skjøtselen og bruk påverkar naturkvalitetane

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 7.

4.3 Informasjon og tilrettelegging

Det er utforma ein informasjonsplakat for Lomstjønnan naturreservat. Denne er sett opp i det nord-austre hjørnet av reservatet ved traktorvegen. Informasjon om naturreservatet er og tilgjengelig på fleire nettstadar. Her er naturbasen til direktoratet for naturforvaltning ei god kjelde, sjå kjelder i kapittel 7. Etter kvart som ein får ny kunnskap om naturkvalitetane i området bør ein vurdere om det er behov for meir formidling. Etter kvart som ein kjem i gang med skjøtselstiltak bør det informerast om bakgrunn og mål med dette arbeidet.

Naturreservatet er merka med grensemerke i knekkpunkt og verneskilt ved naturlege tilkomstveggar.

Alt informasjonsmateriale skal utarbeidas av, eller i samarbeid med Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Ein er kjent med at det er eit ønskje å legge ein sti gjennom reservatet. Dette for å utvide/forbetre det eksisterande turnettet i området rundt reservatet. All tilrettelegging for ferdsel skal på førehand godkjennast av fylkesmannen. Dette er ikkje til hinder for at brukarar av området kan komme med innspel både om tilrettelegging og behov for informasjon.

Informasjons- og tilretteleggingstiltak

- Halde vedlike og ved behov revidere innhaldet i informasjonstavla.
- Vurdere behov for å leggje til rette for ein sti gjennom reservatet i samarbeid med grunneigar og kommunen. Dette må vegast opp mot verneformålet.

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 7.

4.4 Oppsyn

Med eit vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriftene og eventuelle dispensasjonsvedtak vert etterlevd. Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn i verneområda i Noreg. Hovudoppgåva til SNO er å sørge for at vernereglane for området vert fylgt. I tillegg har SNO ein god og tett dialog med fylkesmannen og vil bli orientert dersom det er gitt dispensasjonar frå verneforskrifta til ulike tiltak inne i reservatet. Heimel til å foreta oppsyn i reservatet finn vi i NML § 63.

SNO har oppsynsmynde i medhald av lov av 21.juni 1996 om statleg naturoppsyn, politimynde etter miljølovene; friluftsløva, naturmangfaldlova, motorferdslelova, kulturminnelova, viltlova, lakse- og innlandsfiskelova og delar av forureiningslova. I tillegg til kontrolloppgåvene etter desse lovene, skal oppsynet drive rettleiing og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering og dokumentasjon. Mange av desse tiltaka i blir gjort i samråd med fylkesmannen, og enkelte av tiltaka er nærare presentert i denne forvaltingsplanen. Fylkesmannen i Møre og Romsdal er som forvaltingsstyresmakt bestillar av oppsynsoppgåve hos SNO.

5 SAKSHANDSAMING

5.1 Forvaltingsstyresmakt

Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FM) er forvaltningsstyresmakt for Lomstjønna naturreservat. Søknad om dispensasjon frå verneforskrifta skal sendast direkte til fylkesmannen.

Då Lomstjønna naturreservat er eit Ramsarområde skal Direktoratet for naturforvaltning godkjenne denne forvaltningsplanen. Elles er Fylkesmannen i Møre og Romsdal (**FM**) forvaltningsstyresmakt for Lomstjønna naturreservat. Dersom det vert gitt dispensasjon frå

fylkesmannen er Sandøy kommune myndigheit innan lovverk som til dømes; viltlova, plan- og bygningslova.

5.2 Lovverk, føringar og forvaltning

Naturvernloven frå 1970 blei oppheva da naturmangfaldloven (NML) vart vedtatt 19. juni 2009. I denne samanheng er overgangsreglane i NML § 77 klår på at verneforskrifter vedtatt med heimel i naturvernlova fortsett gjeld. Store delar av naturvernloven er vidareført i kap. V i naturmangfaldloven. Sjølv om hovudtrekka i naturvernloven er vidareført, er det gjort nokre endringar. Det er viktig her å merke seg at prinsippa i NML kap. II, §§ 8 - 12 om alminnelege reglar om berekraftig bruk og § 48, dispensasjonssøknadar frå verneforskrifta. Desse gir føringar som skal nyttast ved sida av forskriftene til det enkelte verneområdet.

Forskrifta for verneområdet går føre anna lovverk og forskrifter. Med få unntak vil verneføresegnene innehalde strengare reglar som gjeld bruk og tiltak enn anna lovverk. Derfor skal ein søknad om løyve/dispensasjon først blir handsama av fylkesmannen. Verneforskrifta for Lomstjønnan naturreservat finst som vedlegg 1.

Forvaltning av verneforskrifta

Verneføresegnene har som hovudmål å fremme verneformålet. Forvaltninga av verneområde skal skje i eit langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenking både hos fylkesmannen, SNO og dei som nyttar området dagleg. Eventuelle brot på lovverk i verneområdet skal meldast til kommunen, SNO eller forvaltingsstyresmakta som i sin tur vil vurdere tiltak eller politimelding. Ein syner her til NML kap. IX om handheving og sanksjonar.

Det har så langt ein kjenner til ikkje vore ein einaste søknad om løyve eller dispensasjon frå verneføresegnene sidan Lomstjønnan naturreservat vart oppretta.

Forståing av unntak frå forskrifta

Kap V i verneforskrifta listar opp ei rekkje aktivitetar som ikkje krev løyve eller dispensasjon.

Nr. 1 omtalar aktivitet av nasjonal karakter og for utrykkingskjøretøy. Dette er alltid tillate i verna område, men unntaket omfattar ikkje øving for nemnte formål. Ingen privatpersonar kan handle etter dette punktet utan kontakt med forvaltingsstyresmakta.

Nr. 2 omhandlar beite, dette er lovleg i reservatet, men må eventuelt klarerast med grunneigar.

Nr. 3 stadfester at vedlikehald av grøftelaup i reservatet er lov. Det finst ingen grøftelaup innafor reservatet, derfor er dette punktet uaktuelt for Lomstjønnan naturreservat.

Nr. 4 er løyve til uttak av sand til eige bruk. Då det ikkje er tilgjengeleg sand utan store terrenginngrep er dette ikkje aktuelt.

Nr. 5 omtalar vedlikehald på eksisterande vegar og kraftlinjer. Med vedlikehald forstås vi å oppretthalde dagens standard. Eventuell heving vegklasse eller annan utviding må det søkast dispensasjon om etter § 48 i NML.

Nr. 6 nemner fiske i reservatet. Det er utsett fisk i Lomstjønnan. Det er ikkje ønskjeleg med vidare utsetjing og nytt løyve kan ikkje påreknast.

Nr. 7 viser til at motorferdsel i næringsføremål er lov. Det er ingen næringsføremål innafør reservatgrensa som treng bruk av motorkjøretøy i reservatet slik det står i dag.

Nr. 8 opnar for jakt av villmink. Det bør nyttast slagfelle for å unngå å påføre dyra lidning. Feller må sikrast mot andre dyr og menneske. Skytevåpen bør ikkje nyttast i reservatet.

Kap VI viser til dei tilhøve der fylkesmannen kan gje løyve etter søknad.

Nr. 1 gir tilsynelatande høve til jakt etter dispensasjon dersom ein art er i mistilhøve til andre artar eller miljøet. Dette er ikkje ei aktuell problemstilling i reservatet og gir ikkje høve til felling av til dømes ramn eller grågås i reservatet.

Nr. 2 nemner etablering av grøftelaup for drenering av anna areal, men også dette er ei uaktuell problemstilling i reservatet.

Nr. 3 opnar for fjerning av vegetasjon som er vertsplantar for skadeorganismar i jordbruket. Dersom dette skulle bli aktuelt skal dette skje i samarbeid med fylkesmannen.

Nr. 4 opnar for bygging av pumpehus, legging av leidningar for vassanlegg m.m. Då kommunen ikkje vil nytte Lomstjønnan som reservevasskilde er dette punktet ikkje aktuelt.

Generelt om dispensasjon frå forskrifta

Etter overgangen til naturmangfaldloven 01.juli 2009 gjeld no naturmangfaldlovens § 48 i **staden for** kap. IX i verneforskrifta, den generelle dispensasjonsbestemminga. Det betyr at saker om dispensasjon ikkje skal behandlas etter kap. IX i verneforskrifta for Lomstjønnan naturreservat, men etter naturmangfaldloven § 48. Dei spesifiserte dispensasjonsreglane i verneforskrifta kap. VI gjelder framleis. I tillegg skal dispensasjonssøknader vurderast opp mot retningslinene i kap. II i NML §§ 8 – 12 alminnelege reglar om berekraftig bruk, jamfør § 7 i NML.

Retningslinjer for sakshandsaming

Punkta under syner generelle retningslinjer for all sakshandsaming som gjeld Lomstjønnan naturreservat.

1. Alle søknadar om tiltak som krev løyve/dispensasjon etter verneforskriftene skal sendast Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
2. Normalt vil verneforskriftene ha strengare reglar enn det som gjeld anna lovverk. Alle søknadar skal difor først vurderast etter verneforskriftene før dei eventuelt vert behandla etter anna lovverk.
3. Klage på vedtak gjort av fylkesmannen skal handsamast etter reglane i forvaltningslova. Ein eventuell klage skal stilast til Direktoratet for naturforvaltning, men sendast via Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen vil då sjå om det er kome nye saksopplysningar som tilseie at vedtaket kan omgjerast. Dersom fylkesmannen opprettheld sitt vedtak skal klagen oversendast Direktoratet for naturforvaltning for endeleg handsaming og vedtak.

4. Disse instansane skal alltid ha kopi av alle vedtak: Sandøy kommune, Direktoratet for naturforvaltning og Statens Naturoppsyn.

6 PERIODEN FORVALTINGSPLANEN GJELD

Forvaltingsplanen for Lomstjønna naturreservat gjeld fram til ny forvaltingsplan er vedtatt. Fylkesmannen er ansvarleg for revideringa av planen. Vi tar sikte på å gjere dette kvart 10. år, første gong i 2020. Fylkesmannen kan revidere planen på eit tidlegare tidspunkt om det er naudsynt. Bevaringsmåla vil bli revidert i samsvar med nasjonale standardar når desse føreligg, uavhengig av rullering av forvaltingsplanen.

7 KJELDER

- Artsdatabanken, 2006. *Norsk Rødliste 2006*.
<http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=114&amid=1792>. 15.08.09
- Artsdatabanken, 2007. *Norsk svarteliste 2007*.
<http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=172&amid=2581>. 20.09.09
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Håndbok 17 – Områdevern og forvaltning*.
www.dirnat.no, 03.08.09.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Håndbok 27 – Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv*. www.dirnat.no, 12.08.09.
- Folkestad, A. O., 1978. *Ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge*.
Miljøverndepartementet.
- Fremstad, E., 1997. *Vegetasjonstyper i Norge – NINA temahefte 12*.
- Frøland, T., 2007. *Ramsarområder i Møre og Romsdal*. Møre og Romsdal fylke, rapport 2007:01.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1982. *Utkast tilverneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal fylke*. A/S E.K. Hansen Eftf. Aasgård & Sønn, Molde.
- Grønningsæter, Erik, 2007. *Lokalitetsguide til fugler og dyr i Møre og Romsdal*.
- Jordal, J.B., 2005. *Kartlegging av naturtyper i Sandøy kommune*. Ressurscenteret i tingvoll, rapport nr. 1-2005.
- Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S, Fløistad, I.S. og Bele, B., 2008. *Bekjempelse av rynkerose (Rosa rugosa) – Uprøving av metodikk (mekanisk og kjemisk) i Rinnleiret naturreservat og Ørin naturreservat i Levanger og Verdal, Nord-Trøndelag*. Bioforsk rapport Vol 3 nr 163 2008.
- Norderhaug, A. 1991. *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget, Fagernes.
- Norsk institutt for naturforskning, 1991. *Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare*. NINA-utredning. Trondheim.

Nettsteder

- Artsdatabanken. <http://www.artsdatabanken.no/frontpage.aspx?m=2>
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Naturbase*. www.dirnat.no
- Lovdata, 2009. www.lovdata.no/
- Miljøstatus i Norge. <http://www.miljostatus.no/>
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, areal- og miljøvernavdelinga.
<http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=1552>
- Ramsarområder: www.ramsar.org

Vedlegg nr. 1

Forskrift om vern av Lomstjønna naturreservat, Sandøy kommune, Møre og Romsdal.

Fastsett ved kgl.res. av 27. mai 1988. Fremja av Miljøverndepartementet.

I

I medhald av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jf § 10 og § 21, § 22 og § 23 er eit våtmarksområde på Harøy i Sandøy kommune, Møre og Romsdal fylke, freda som naturreservat ved kgl.res. av 27. mai 1988 under nemninga Lomstjønna naturreservat.

II

Det freda området omfattar følgjande gnr/bnr:
10/73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81; 13/3, 11, 12,; 14/1.
Reservatet dekkjer eit areal på ca 105 dekar.
Grensene for reservatet går fram av kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet oktober 1987. Kartet og fredingsføresegnene blir oppbevarte i Sandøy kommune, hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.
Dei nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkast i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

III

Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv.

IV

For reservatet gjeld følgjande føresegner, jf likevel punkta V - VI:

1. All vegetasjon i vatn og på land er freda mot all form for skade og øydelegging, t.d. tangskjering og taretråling.
Nye planteartar må ikkje innførast.
2. Alt vilt, medrekna hi, reir og egg er freda mot all form for skade, øydelegging og uturvande uroing, jf § 3 i viltlova. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbode.
Hundar må ikkje sleppast lause i reservatet.
Utsetjing av vilt er ikkje tillate.
3. Det må ikkje iverksetjast tiltak som kan endre dei naturgjevne tilhøva, under dette oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, plassering av campingvogner, framføring av nye luftleidningar, jordkablør og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forureiningstilførslar, dumping av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske plantevernmiddel.
Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. Motorisert ferdsel til lands, samt lågtflyging under 300 m er forbode. Bruk av modellbåtar og modellfly er forbode.

Camping, teltslaging og oppsetjing av kamuflasjeinnretningar for fotografering er forbode.

V

Føresegnene i nr. IV er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltingsøyemed.
2. Slått, beiting og anna etablert jordbruksdrift i eller inntil det freda området.
3. Vedlikehald av grøfteutlaup som er tekne tidlegare og som drenerer tilgrensande jord- og skogbruksareal, etter at forvaltingsstyresmakta er varsla.
4. Uttak av sand til eige bruk.
5. Vedlikehald av eksisterande vegar og kraftliner.
6. Fiske etter det lovverk og dei forskrifter som gjeld til ei kvar tid.
7. Motorferdsel til lands i næringsføremål.
8. Jakt på villmink i samsvar med viltlova med forskrifter.

VI

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta fastset, kan gje løyve til:

1. Kontrollert felling av vilt når dette blir sett på som naudsynt for å hindre bestandsmessige mistilhøve mellom ulike artar eller i tilhøvet art/miljø på grunn av menneskeskapte faktorar.
2. Etablering av nye grøfteutlaup for drenering av tilgrensande areal.
3. Fjerning av vegetasjon som er vertsplantar for skadeorganismer i jordbruket. Fjerning av giftplantar (også bruk av sprøytemiddel).
4. Bygging av pumpehus, legging av leidningar for vassanlegg m.m.

VII

Forvaltingsstyresmakta eller den forvaltingsstyresmakta fastset, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredingsføremålet. Det kan utarbeidast skjøtelsplan, som skal innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtselstiltaka.

VIII

Forvaltingsstyresmakta kan fastsetje nærare reglar for ferdselen i områda, dersom det er naudsynt for å oppfylle føremålet med fredinga.

IX UTGÅR ! Kapittel IX vert erstatta av § 48 i naturmangfaldsloven.

Forvaltingsstyresmakta kan gjere unntak frå fredingsføresegnene når føremålet med fredinga krev det, samt for vitskaplege undersøkingar og arbeid av vesentleg, samfunnsmessig verdi, og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot føremålet med fredinga.

X

Forvaltinga av fredingsføresegnene er lagt til fylkesmannen i Møre og Romsdal.

XI

Desse fredingsføresegnene trer i kraft straks.

Lov om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldloven)

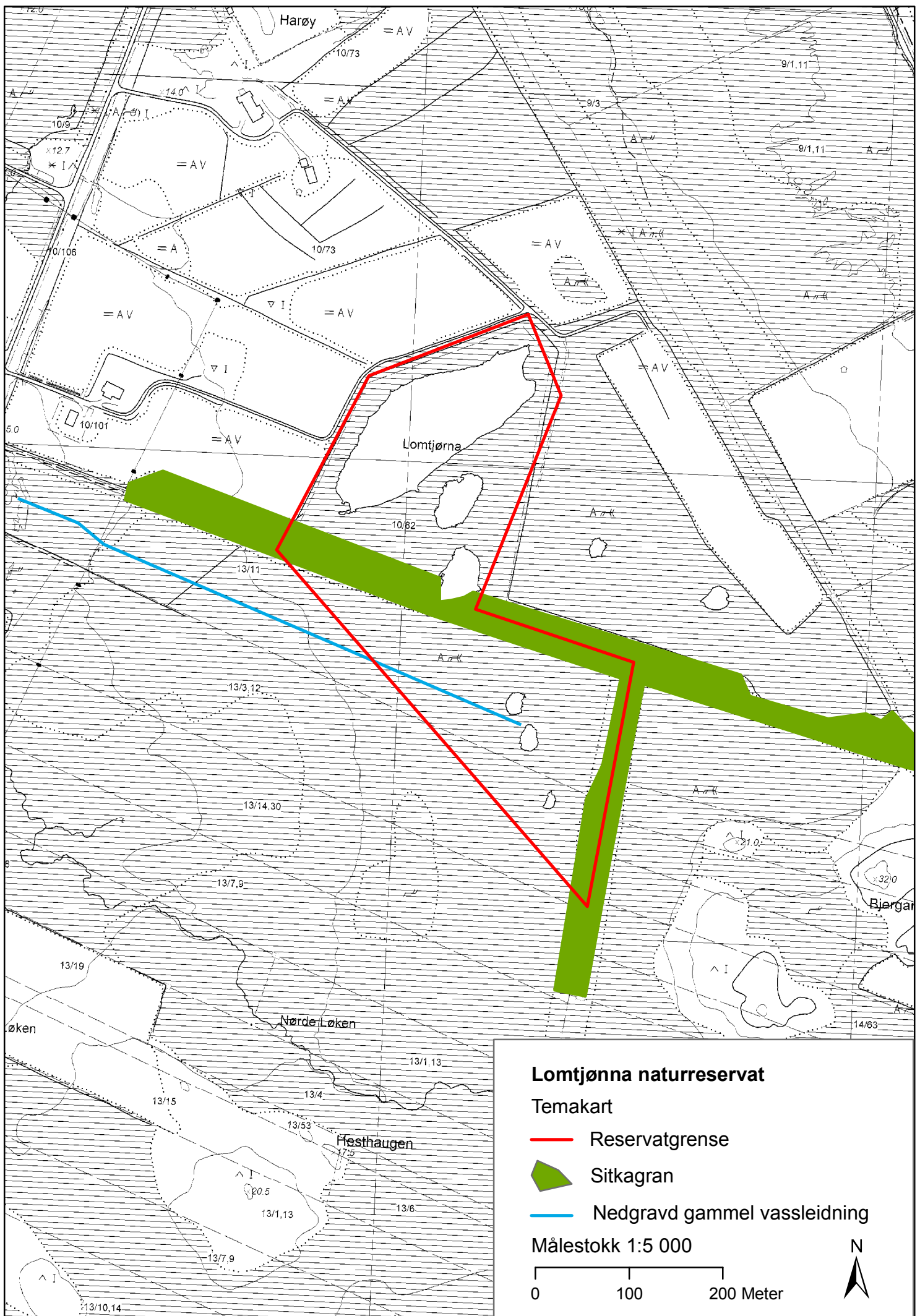
§ 48. dispensasjon fra vernevedtak

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

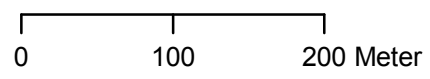

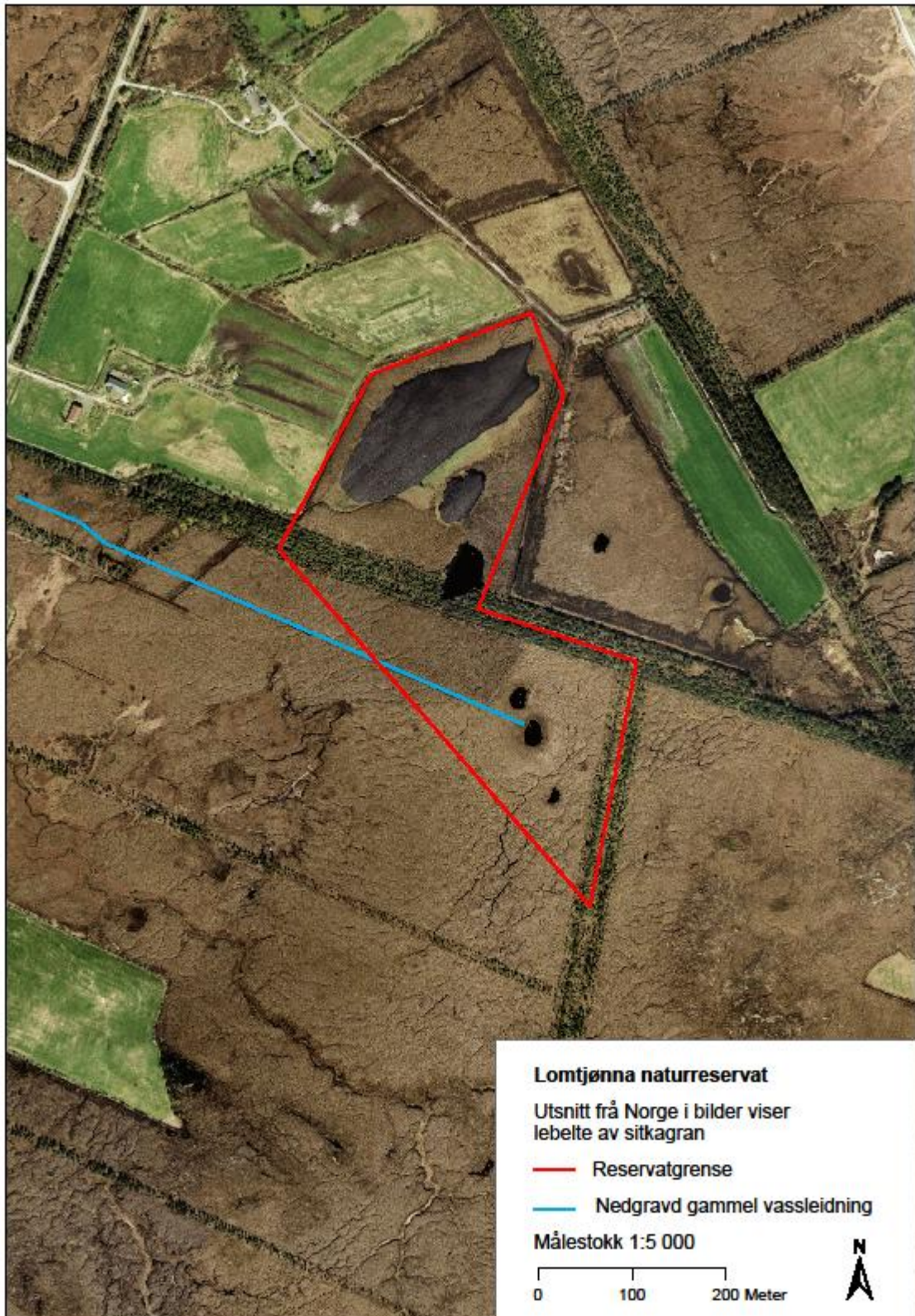
Lomtjøna naturreservat

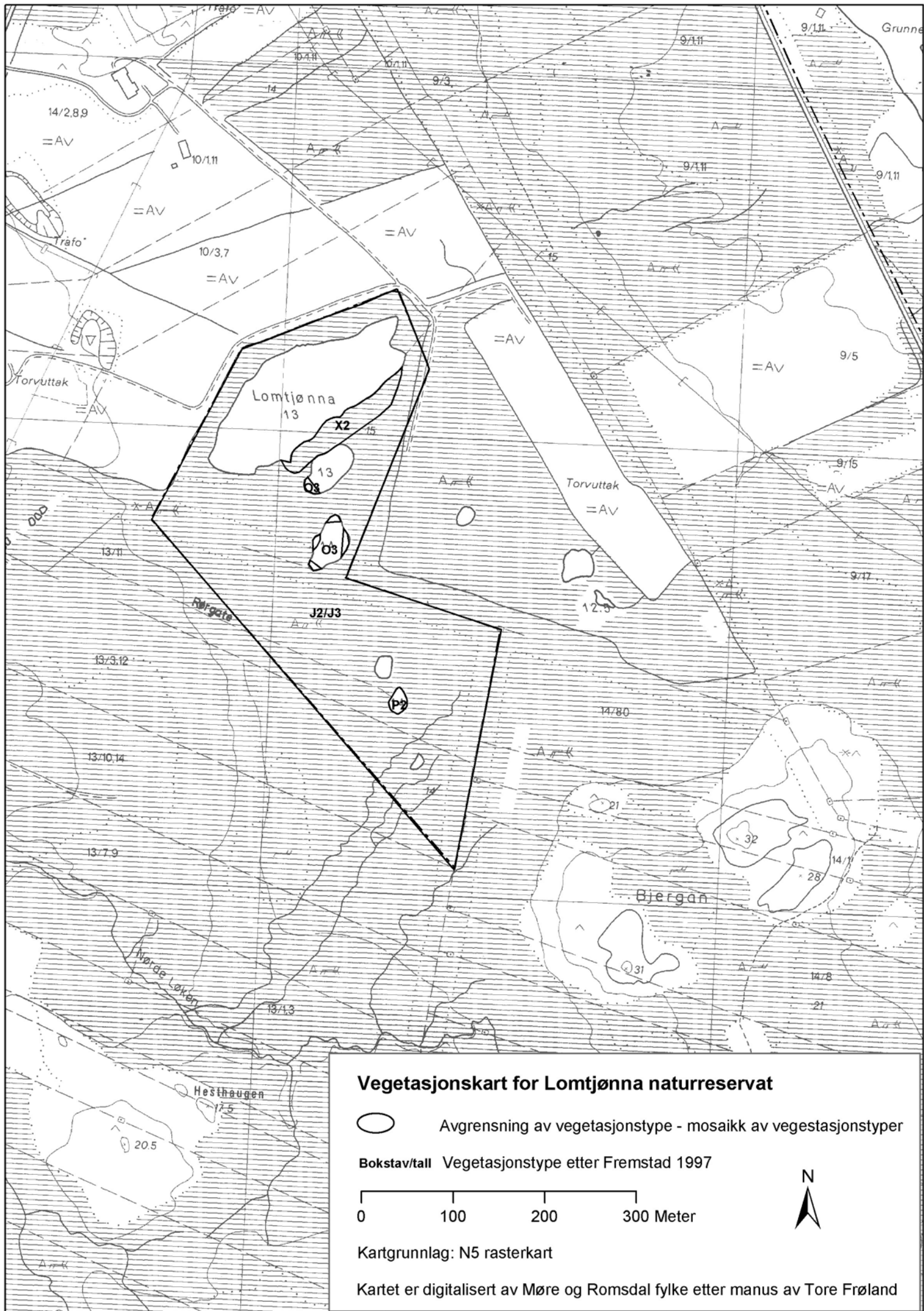
Temakart

- Reservatgrense
- Sitkagan
- Nedgravd gammel vassleidning

Målestokk 1:5 000

Vedlegg nr. 5

Registrerte plantearter i Lomstjønna naturreservat etter Frøland 2007.

ART	NASJONAL STATUS	REGIONAL STATUS	MERKNADER
Bjønnskjegg	LC		
Bjørk	LC		
Blokkebær	LC		
Blåbær	LC		
Bukkeblad	LC		
Duskull	LC		
Dvergbjørk	LC		
Dystarr	LC		
Englodnegras	LC		
Engsyre	LC		
Flekkmarihand	LC		
Flotgras	LC		
Fugletelg	LC		
Gråstarr	LC		
Gullris	LC		
Kornstarr	LC		
Krattmjølke	LC		
Krekling	LC		
Krypsiv	LC		
Kvitkløver	LC		
Kysttjønnaks	LC		
Molte	LC		
Myrfiol	LC		
Myrhatt	LC		
Rogn	LC		
Rome	LC		
Rød jonsokblom	LC		
Røsslyng	LC		
Selje	LC		
Skjørbuksurt	LC		
Skogstjerne	LC		
Skrubbær	LC		
Slåttetsarr	LC		
Smyle	LC		
Stri kråkefot	LC		
Tepperot	LC		
Tettegras	LC		
Torvull	LC		
Tranebær	LC		
Vendelrot	LC		

Vedlegg nr. 6

Fugleartar registrert i eller nær Lomstjønna naturreservat.

ARTAR	OBSERVERT	RAUDLISTA	MERKNAD
Enkeltbekkasin	Jun. 03	LC	Tilbakegang
Fiskemåke	Jun. 75	LC	
Gluttsnipe	Aug. 96	LC	
Grågås	Jul. 00	LC	Aukande
Gråmåke	Jun. 03	LC	
Heilo	Jun. 03	LC	Stabil
Heipiplerke	Jun. 03	LC	
Lappspurv		LC	Hekka her tidligere (A.O.Folkestad)
Smålom	Aug. 96	LC	Tilbakegang
Stokkand	Jun. 75	LC	
Svartbak	Jun. 03	LC	
Svømmesnipe		LC	Hekka her tidligere (A.O.Folkestad)
Tjuvjo	Jun. 75	NT	
Ærfugl	Jun. 75	LC	Stabil

Artsopplysningar er m.a. henta frå artsdatabanken, lista er ikkje uttømande.

Bestandsutviklinga byggjer på Wetlands Internasjonal (2002)

Forklaring til raudlistestatus: CR = Kritisk trua, EN = Sterkt trua, VU = Sårbar, NT = Nær trua, LC = Livskraftig

Vedlegg nr. 7

Samleskjema for ulike tiltak i planperioden 2010 - 2014.

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Kostnads overslag	Finansiering	Fristar	Merknad/ vurdering
Oppgradere kunnskapen over ulike arter fugl og størrelsen på populasjonane i verneområdet.	Høg	Fylkesmannen	10.000,-	DN	Start 2010	Sjå nr. 4.2. Bør settast bort til ornitologiske undersøkingar i Møre og Romsdal (OUM) eller annen lokal ornitolog.
Fortsette arbeidet med å fjerne leplantinga i og opp til reservatet.	Høg	Fylkesmannen/SNO	200.000,-	DN	Start 2010	Sjå bevaringsmål og nr. 4.1. Haster for å hindre vidare frøsetting inne i verneområdet.

Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS)

Categories approved by Recommendation 4.7, as amended by Resolution VIII.13 of the Conference of the Contracting Parties.

Note for compilers:

1. The RIS should be completed in accordance with the attached *Explanatory Notes and Guidelines for completing the Information Sheet on Ramsar Wetlands*. Compilers are strongly advised to read this guidance before filling in the RIS.
2. Once completed, the RIS (and accompanying map(s)) should be submitted to the Ramsar Bureau. Compilers are strongly urged to provide an electronic (MS Word) copy of the RIS and, where possible, digital copies of maps.

1. Name and address of the compiler of this form:

Geir Gaarder, N-6630 Tingvoll

2. Date this sheet was completed/updated:

15.10.2005

3. Country:

Norway

4. Name of the Ramsar site:

Harøya Wetlands System: Lomstjønnå Nature Reserve

International No. 806, National No. 19

5. Map of site included:

Refer to Annex III of the *Explanatory Note and Guidelines*, for detailed guidance on provision of suitable maps.

a) **hard copy** (required for inclusion of site in the Ramsar List): *yes* x -or- *no*

b) **digital (electronic) format** (optional): *yes* x -or- *no*

6. Geographical coordinates (latitude/longitude):

62° 44' N 06° 27' E

7. General location:

Include in which part of the country and which large administrative region(s), and the location of the nearest large town.

Lomstjønnå is situated on the island of Harøya in Sandøy municipality in the county of Møre og Romsdal, about 35 km north-west of Ålesund and 35 km west of Molde.

8. Elevation: (average and/or max. & min.)

13 – 32 m.a.s.l.

9. Area: (in hectares)

10,5 ha

10. Overview:

Provide a short paragraph giving a summary description of the principal ecological characteristics and importance of the wetland.

Lomstjønnå nature reserve is a rather flat area mainly comprised of rainwater mires and a poor little mire. There is a small mirepool and several smaller pools within the reserve. The area is botanically poor, although some waterbirds nest here. This was formerly an important nesting site, which was used by several regionally rare species, although both the numbers and diversity have become depleted probably as the result of planting of conifers as shelter belts.

11. Ramsar Criteria:

Circle or underline each Criterion applied to the designation of the Ramsar site. See Annex II of the *Explanatory Notes and Guidelines* for the Criteria and guidelines for their application (adopted by Resolution VII.11).

1 • 2 • 3 • 4 • 5 • 6 • 7 • 8

12. Justification for the application of each Criterion listed in 11. above:

Provide justification for each Criterion in turn, clearly identifying to which Criterion the justification applies (see Annex II for guidance on acceptable forms of justification).

Criterion 1. The area is representative for rainwater mires in lowlands in the region. The area has been negatively affected by conifer planting, drainage etc.

13. Biogeography (required when Criteria 1 and/or 3 and /or certain applications of Criterion 2 are applied to the designation):

Name the relevant biogeographic region that includes the Ramsar site, and identify the biogeographic regionalisation system that has been applied.

a) biogeographic region:

Southern boreal vegetation zone, highly oceanic section (Sb – O3).

b) biogeographic regionalisation scheme (include reference citation):

Zonal division showing the variation in vegetation from south to north and from the lowlands to the mountains, and sectional graduation showing the variation between the coast and inland (In: Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge; vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss).

14. Physical features of the site:

Describe, as appropriate, the geology, geomorphology; origins - natural or artificial; hydrology; soil type; water quality; water depth, water permanence; fluctuations in water level; tidal variations; downstream area; general climate, etc.

Geology	The bedrock is composed of autochthonous or almost autochthonous gneiss from primitive times, deformed and metamorphosed during the Caledonian mountain chain folding. Quartergeologically one finds peat and mire.
Geomorphology	Flat mire landscape in an area of flat coastal land formed by rising landmass.
Substrate / soil type	Probably thick peat over the whole site.
Water quality	Very humus-rich water in all pools.
Water depth / fluctuations	Water depth is unknown. The second southernmost pool appears to have been drained, and subject to variations in water levels.
Climate	The site has a highly oceanic climate with mild winters and relatively cool summers. Annual precipitation is 1000 – 1500 mm.

15. Physical features of the catchment area:

Describe the surface area, general geology and geomorphological features, general soil types, general land use, and climate (including climate type).

The site is in the middle of Harøya, and is part of a larger area of mires, probably Atlantic raised bog. The substrate is probably entirely peat. There are spread buildings and some farmland in the west, and some cultivation in the north.

16. Hydrological values:

Describe the functions and values of the wetland in groundwater recharge, flood control, sediment trapping, shoreline stabilization, etc.

One of the pools is linked to a little pipeline and presumably functions as a reserve water supply for farmland in the west.

17. Wetland Types

a) presence:

Circle or underline the applicable codes for the wetland types of the Ramsar “Classification System for Wetland Type” present in the Ramsar site. Descriptions of each wetland type code are provided in Annex I of the *Explanatory Notes & Guidelines*.

Marine/coastal: A • B • C • D • E • F • G • H • I • J • K • Zk(a)

Inland: L • M • N • O • P • Q • R • Sp • Ss • Tp • Ts • U • Va •

Vt • W • Xf • Xp • Y • Zg • Zk(b)

Human-made: 1 • 2 • 3 • 4 • 5 • 6 • 7 • 8 • 9 • Zk(c)

b) dominance:

List the wetland types identified in a) above in order of their dominance (by area) in the Ramsar site, starting with the wetland type with the largest area.

U

18. General ecological features:

Provide further description, as appropriate, of the main habitats, vegetation types, plant and animal communities present in the Ramsar site.

The whole nature reserve consists of mire with a few pools, which are of importance for ducks, waders and gulls. The mire appears to be ombrotrophic, with some floating plants in one pool and some bog vegetation in sheltered bays at a couple of other pools. All the pools show signs of being influenced by humus.

19. Noteworthy flora:

Provide additional information on particular species and why they are noteworthy (expanding as necessary on information provided in 12. Justification for the application of the Criteria) indicating, e.g., which species/communities are unique, rare, endangered or biogeographically important, etc. *Do not include here taxonomic lists of species present – these may be supplied as supplementary information to the RIS.*

No special species are known.

20. Noteworthy fauna:

Provide additional information on particular species and why they are noteworthy (expanding as necessary on information provided in 12. Justification for the application of the Criteria) indicating, e.g., which species/communities are unique, rare, endangered or biogeographically important, etc., including count data. *Do not include here taxonomic lists of species present – these may be supplied as supplementary information to the RIS.*

The greatest interest is the former occurrence of the subspecies of dunlin *Calidris alpina schinzii*, which is classified as endangered on the Norwegian red list, but which probably no longer occurs in the area. Other regionally rare upland species which have nested include red-necked phalarope *Phalaropus lobatus* and lapland longspur *Calcarius lapponicus*, although these species have also disappeared, probably due to conifer planting. Previously there was a large gull colony *Larus spp.*, but recent counts reveal that numbers have declined. The site is still important for breeding greylag geese *Anser anser*.

21. Social and cultural values:

e.g., fisheries production, forestry, religious importance, archaeological sites, social relations with the wetland, etc. Distinguish between historical/archaeological/religious significance and current socio-economic values.

The reserve is little used for recreational purposes, although there may be some cloudberry picking.

22. Land tenure/ownership:

(a) within the Ramsar site:

Private

(b) in the surrounding area:

Private

23. Current land (including water) use:

(a) within the Ramsar site:

Probably unimportant.

(b) in the surroundings/catchment:

There is cultivated farmland up to the reserve boundary in the north and north-west. Otherwise there are some scattered dwellings west of the site.

24. Factors (past, present or potential) adversely affecting the site's ecological character, including changes in land (including water) use and development projects:

(a) within the Ramsar site:

One of the pools, the second most southern one, seems to have been affected by farming and is subject to fluctuations. A shelter belt of conifers cuts across the middle of the site, and follows the reserve boundary towards the south along the east side.

(b) in the surrounding area:

There is a tractor track and ditches along the farmland by the reserve boundary in the north. This may affect the area by leading to a drying out of the mire edge.

25. Conservation measures taken:

List national category and legal status of protected areas, including boundary relationships with the Ramsar site; management practices; whether an officially approved management plan exists and whether it is being implemented.

Harøya Wetland System was protected on 27th May 1988, when Lomtjønna received nature reserve status. There is no current management plan.

26. Conservation measures proposed but not yet implemented:

e.g. management plan in preparation; official proposal as a legally protected area, etc.

None.

27. Current scientific research and facilities:

e.g., details of current research projects, including biodiversity monitoring; existence of a field research station, etc.

None are known.

28. Current conservation education:

e.g. visitors' centre, observation hides and nature trails, information booklets, facilities for school visits, etc.

None are known.

29. Current recreation and tourism:

State if the wetland is used for recreation/tourism; indicate type(s) and their frequency/intensity.

None are known.

30. Jurisdiction:

Include territorial, e.g. state/region, and functional/sectoral, e.g. Dept of Agriculture/Dept. of Environment, etc.

Ministry of Environment.

31. Management authority:

Provide the name and address of the local office(s) of the agency(ies) or organisation(s) directly responsible for managing the wetland. Wherever possible provide also the title and/or name of the person or persons in this office with responsibility for the wetland.

The site is managed by the County Governor of Møre og Romsdal, which is a subsidiary body of the Ministry of Environment. Address: County Governor of Møre og Romsdal, Fylkeshusa, 6404 Molde, Norway.

32. Bibliographical references:

scientific/technical references only. If biogeographic regionalisation scheme applied (see 13 above), list full reference citation for the scheme.

Botanical and management plans:

Jordal, J. B. 2005. Kartlegging av naturtyper i Sandøy kommune. Ressurssenteret i Tingvoll, rapport nr. 1-2005. 73 s. (In Norwegian – on mapping of vegetation types in Sandøy municipality).

Birds:

Folkestad, A. O. 1978. Fylkesvis oversikt over ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge. Møre og Romsdal. Miljøverndepartementet juni 1978. (In Norwegian – on important wetlands in Møre og Romsdal).

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, 1982. Utkast til verneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga. 224 s. (In Norwegian – Draft management plan for wetlands in Møre og Romsdal).

Vedlegg nr. 9

Saksbehandling forvaltningsplan for Lomstjønna naturreservat.

Melding om oppstart av arbeidet med forvaltingsplan for Lomstjønna naturreservat i Sandøy kommune vart send som brev frå Møre og Romsdal fylke datert den 09.09.2009 til alle grunneigarane, kommunen og andre brukargrupper. Det vart oppmoda til å kome med synspunkt/innspel til planarbeidet innan 05.10.2009. I same brevet vart det invitert til oppstartsmøte/orientering den 29.09.2009.

Oppstartsmøte var eit fellesmøte for fire verna område som utgjer delar av Harøy våtmarkssystem. På oppstartsmøte møtte sju grunneigarar samt teknisk sjef og ordføraren i Sandøy kommune. Åsmund Skålvik og Ola Betten representerte fylkesmannen. Dette var eit felles oppstartsmøte for tre naturreservat og eit fuglefredingsområde i Sandøy kommune.

På møte vart det ytra ønskje om å etablere ein gangsti gjennom naturreservatet om lag der lebelte går i dag. Denne traseen vert nytta til å gå langs i dag, men er ikkje tilrettelagd.

Det kom ingen skriftlege innspel innan fristen 05.10.09.

Før planen vart send på høyring vart den send til Direktoratet for naturforvaltning (DN) for fagleg godkjenning. Dette fordi Lomstjønna har status som Ramsarområde, og omfattast av Ramsarkonvensjonen.

Etter at planen vart fagleg godkjend av DN vart planen send på høyring til grunneigarar og andre lag og organisasjonar. Vi sende ut planen 30.03.10., med høyringsfrist 30.05.10.

Det kom inn følgjande merknadar innan fristen 30.05.2010:

Direktoratet for naturforvaltning (DN):

DN hadde mellom anna ønskje om at enkelte juridiske formuleringar skulle presiserast betre.

Fylkesmannen sine vurderingar av innspel og merknadar.

Sandøy kommune har lagt ned mykje arbeid på å leggje til rette stiar og gangvegar i kommunen, men fylkesmannen kan ikkje ta initiativ til å etablere ein gangsti gjennom reservatet. Det er eit skjøtselsarbeid på gang med å fjerne lebelte gjennom reservatet. Eit resultat av dette er at det blir liggande att ei matte av flis etter trea som vert tatt ut. Denne traseen vil kunne nyttast som gangsti i mange år framover. Ein meir permanent sti må det søkjast om, og vil verte behandla etter NML § 48.

Merknadane frå DN om mellom anna å presisere nokre av dei juridiske formuleringane er søkt innarbeid i planen.

Fylkesmannen vil takke grunneigarar og naboar for positivt samarbeid i forhold til skjøtselsarbeidet med å fjerne lebelte. Dette er eit viktig mål med forvaltingsplanen.

Det er ikkje realistisk å fange opp alle eventualitetar i ein forvaltingsplan, noko må ein ta i den daglege forvaltinga. I ein tidshorisont på 10 år vil ein heller ikkje få utretta alt ein ønskjer av tiltak. Men planen er meint som eit fundament å byggje vidare på etter som ein ser tilstanden endrar seg, eller behov melder seg. Men formålet med vernet ligg heile tida i botn.

Plangodkjenning.

Då dette er eit Ramsarområde er det Direktoratet for naturforvaltning som godkjenner planen. Direktoratet for naturforvaltning godkjende planen i brev av 27.09.2010 under føresetnad av at mellom anna enkelte juridiske formuleringar skulle presiserast betre. Dette er nå gjort og planen med det godkjent

